

Милица Радовић-Тешић

РОМАНИЗМИ У ГОВОРУ ПИВЕ

(Дурмиторски зборник 1
На извору Вукова језика)

Титоград, 1991.

РОМАНИЗМИ У ГОВОРУ ПИВЕ

1. Пива представља, чини нам се, крајње северно подручје до кога је романска лексика јужног јадранског приобаља допрла у унутрашњост континента у оном броју који може да оправда наслов овога рада. Већи део те лексике, често у адаптацијама друкчијим од оних у приморским крајевима, данас у савременом српскохрватском језику има обележја дијалектизама. Понекад, уз то, она је и стилски архаична са израженом тенденцијом нестајања и замењивања књижевном речју (нпр.: *ийрун* – *виљушка*, *скале* – *сидиенице*, *ибршик* – *хџдник*, *кошула* – *сукња* и др.).

2. Радећи за грађу РСАНУ¹ збирку дијалекатске лексике забележене у Црквичком Пољу (Пива), приметила сам да знатан број тих речи (са изведеницама домаћим префиксима и суфиксима: *шеја* – *шејац*, *ошејаши*, *прешејаши* и сл.) чине позајмљенице настале према романској изворној речи, било књижевној италијанској (тоскански) или дијалекатској (венецијански).

3. Овај рад ће, према томе, бити мали допринос изучавању романизама у српскохрватским дијалектима.

4. Изложићу забележени материјал и дати његову општу анализу, без упуштања у минуциозна етимолошка истраживања и начине адаптације. Овим ће, мислим, остати сачувани и забележени романизми у Пиви, који су већ у ишчезавању и данас често непознати млађем становништву. Подаци које дајем представљају, заправо, не лексику које има само на овом подручју, него, пре свега, лексику које има и на овом подручју, а не само у приморском.

5. Пивску лексику романског порекла упоређивала сам са лексиком датом у два речника романизама из Боке Которске

1. Речник српскохрватској књижевној и народној језика, књ. I–XIII, САНУ, Београд.

(северозападне и југоисточне)² и у неким случајевима са Скоковим речником. Трагове мале отворености географски неприступачног пивског краја према медитеранској цивилизацији налазимо данас управо у лексици. Цивилизација медитеранске материјалне и духовне културе се са бококторског подручја ширила даље у унутрашњост, више према урбаним центрима а теже и спорије у беспутне сеоске крајеве. Од урбаних центара пивски живаљ је због трговачких и административних веза био упућен на Никшић и Цетиње, али нису били ретки ни одласци становништва директно у Котор, Рисан и друге оближње градове, понајвише за со и остале неопходне намирнице, до којих се на други начин углавном тешко долазило. Пивски романизми су зато врло често варијетети романизама црногорског приморја, како по форми, тако и по значењу. Они су били изложени снажном деловању народне етимологије, сажимања, хомонимије и сл. Осим тога – важно је истаћи – они нису настајали директним преузимањем из страног језика или дијалекта, него посредно, од оних који су те позајмљенице већ примили, дакле, из друге руке, преко лексички билингвалног града. Свакако је и чврст фонолошки и семантички систем језика овог сточарско-земљорадничког становништва, које познаје једино свој дијалекат, утицао на израз и значење позајмљене лексике (в.: *вриуле*, *ирѣшиа*, *ка̀мрик*, *ко̀мун*, *ко̀ћеша*, *лѝбер* итд.).

6. У науци је познато да су романске позајмљенице у наше говоре доспевале у различитим историјским периодима.³ У том смислу, најчешће се оперише са три основна слоја из којих је словенско становништво јадранског приморја прихватало романске позајмљенице.

а) Прво су позајмљенице из тзв. балканског латинитета, које захватају целокупно српскохрватско подручје. О њима код нас постоји богата литература (Решетар, Скок, Даничић, Барић, Муљачић, Ивић, Виња и др.). То су нпр. и ове речи које налазимо у Пиви: *лоћика* (*lactuca*), *пипар* (*pipar*, у Пиви значи: „млевена паприка“), *мрамор* (*marmor*, у Пиви: „споменик крајпуташ“), *коной(ац)* (*caparus*), *рака* (*arca*), *рачун* (*ratio*), *сајун* (*sapo*), *кошуља* (*casula*), *јојан* (*paganus*) и др.

б) Други период продирања романизама је тзв. „далматински период“ који је дао лексику доста различиту у појединим нашим

2. Исп. S. Musić, *Romanizmi u severo-zapadnoj Boki Kotorskoj*, изд. Filološki fakultet Beogradskog univerziteta, Beograd 1972, стр. 274; V. Lipovac-Radulović, *Romanizmi u Crnoj Gori – Jugoistočni dio Boke Kotorske*, изд. Obod - Pobjeda 1981, стр. 391.

3. В. о томе: S. Musić, *нав. дело*, *Vreme prodiranja romanizama u severo-zapadnu Boku*, 35–42 стр. и П. Ивић, *Историја српског народа*, I књ. (Београд 1981): *Језик и његов развој до групе њоловине XII века*, 127 и 128. стр. и књ. II (Београд 1981): *Књижевни и народни језик код Срба*, 531. стр.

крајевима. У науци се сматра да је често врло тешко разграничити овај слој од претходног.

ц) Трећи период, коме припадају углавном и романизми које ћемо овде навести, је тзв. новоромански. При утврђивању романске форме према којој је позајмљеница настала – етимолози су често у недоумици кад треба утврдити да ли је позајмљеница млетачког или тосканског порекла,⁴ тј. да ли је настала према дијалекту или књижевном облику. С. Мусић сматра да је одвајање књижевних италијанских (тосканских) елемената од млетачких тим теже и зато што се „у једном те истом крају и у једној те истој речи сусрећу елементи и тосканског и венецијанског утицаја“.

7. Скупљену лексику изложила сам тематски, према предмету на који се појмови односе, јер ми је то изгледало најприкладније за ову прилику. Таква подела пружа занимљиве закључке о оним сферама живота у које је, додуше скромно, продирала медитеранска цивилизација у ове, у то време културно и економски врло заостале крајеве.

1) Најбројнија је лексика која означава предмете везане за кућу: намештај, покућство, посуђе:

бања „када за купање“ (тал. bagno) М, ВЛР:⁵ *бањ*; *баул* „ковчег за одело и сл. оставе, девојачку спрему и др.“ (вен. baul, тал. baule) М; *бокал* (тал. boccale, вен. bocal) М; *боца* „флаша“ (тал. boccio, вен. bozza) М. ВЛР; *бришбулин* „нож перорез на склапање“ (вен. britolin) М: бритулин, ВЛР: бритулин и бритвулин; *бронзин* „већи лонац са повразом“ (вен. bronzin) М и ВЛР: „бронзани суд за кухање и држање воде“ а дају и облик брондзин; *граделе* мн. „тучане решетке у шпорету кроз које пролази пепео“ (вен. gradela, тал. gradella) М: „роштиљ“, ВЛР; *кариока* „врста столице са наслоњачем“ (тал. cārega, диј. cariega, столица) нема у М, ВЛР а нити у Скока; *каше* (ш) „мањи сандук, ковчежић“ (тал. cassetta) М, ВЛР: кашета; *кашун* „дрвени ковчег, сандук“ (тал. cassone, вен. cassin) М, ВЛР; *коћеша* „бешика, дечји креветац“ (тал. succetta) М: „кревет у бродској кабини“, ВЛР: „постеља“ и облик *кућета*; *кужина*⁶ „летња кухиња“ (тал. cucina, вен. cusina) М; *крџенац* „орман за посуђе“ (тал. credenza) М и крџенца, ВЛР: крџенца; *лампа* „петролејска светиљка“ (тал. арх. lampa) М: лампадина „ручна лампа“, ВЛР; *ијрун* „виљушка“ (вен. rigon) М; *иљадела* „овална чинија, здела“ (вен. piadena) М и ВЛР: *пјадела*; *иљаш* „тањир“ (тал. piatto) М и ВЛР: *пјат*; *иоршик* „ходник, предсобље“ (тал. portico) М, ВЛР, у РЈА: *портиг*; *скале* и *скалине* „степенице“ (тал. scala и scalino) М, ВЛР: *скалин*; *сирмац* „душек“

4. Исп. П. Ивић, *нав. дело*; С. Мусић, *нав. дело*.

5. М – речник С. Мусића; ВЛР – речник В. Липовац-Радуловић.

6. Реч *кужина* означавала је „помоћну зграду која је служила као летња кухиња и за сличне потребе“ која је постојала, колико је мени познато, само на имању прота Јова Радовића, који је иначе већи део године живео на Цетињу, касније у Никшићу.

(вен. stramazzo) М и облик штрамац, *ша̀бажа* „мушема, столњак“ (тал. tovaglia, вен. tavaia) М: таваља, ВЛР: таваја и таваља; *шабу̀лин* „сто“ (тал. tavolino) М, ВЛР: тавулин и таулин; *шаку̀лин* „новчаник“ (тал. taccuino) М, ВЛР: такулин и такуин; *шѐћа* „плекана чинија, здела“ (тал. teglia, вен. techia) М, ВЛР; *ћикара* „шоља за белу каву“ (вен. sčara, тал. chicchera) М, ВЛР и дем. *ћикарица*; *шкџњ* „мала столица са седиштем правоугаоног облика“ (тал. scagno) М, ВЛР; *шкра̀бија* „фијока, ладица“ (вен. scarabato⁷) М, ВЛР: шкрабела; *шкрѝња* (тал. scrigno, лат. scrinium)* М и скриња, ВЛР; *шкџдела* и дем. *шкџделица* „кофа, лонче за воду“ (тал. scodella) М, ВЛР: значење – „шоља за белу каву“; *шу̀шиа* „мадрац“ (вен. susta) ВЛР и „копча за одећу“ (вен. и тал. sustina).

2) Честе су позајмљенице које означавају делове одеће и обуће, односно материјал за њих: *вџл* „црна свилена свечана марама коју носе удате жене“ (тал. vello) М, ВЛР: вело; *вџлџд* „сомотно платно“ (тал. velluto, вен. veludo) М, ВЛР; *вџлан* „набор на блузи“ (тал. volante) М, ВЛР; *вру̀гле* „финија црна марама којом се убрађују удате жене“ (тал. fazzoletto) М: фацолет „марамница, марама“, ВЛР: „цепни рубац, рупчић“ у РСАНУ: врцолат, „рубац“; *иџше* мн. „вунене мушке доколенице без стопала“ (тал. ghette) М, ВЛР; *иџшиа* „чипка“ (тал. grespa, вен. grespa) М: бора, ВЛР: набор на роби; *ћиле* „мушки прслук“ (тал. gile) М, ВЛР; *зџе* мн. „црне платнене патике с гуменим ђоном“ (тал. zerra) М; *јџкеџа* „кратки женски капутић као део народне ношње“ (тал. giacchetta) М, ВЛР; *ка̀мрик* „бело памучно платно“ (тал. sabri) М: камбрик, ВЛР: камбрик, РЈА: камбра;⁸ *кџшула* „сукња“ (вен. cotola) М, ВЛР; *ла̀стика* „ластиш“ (тал. elastico, вен. lastico) М, ВЛР: лаштик; *ма̀нгалија* „вел, марама с ресама“ (тал. mantinella) нема у речницима осим у РСАНУ; *ра̀ша* „сукно за мушке хлаче“ (тал. gascia, према Расу у Србији) М, ВЛР; *рџба* „одећа, одело“ (тал. goba) М, ВЛР; *шѝрек* „трегер, нараменица“ (тал. tirache) М: тираке и тирјаке, ВЛР: тирака; *шра̀веза* „кецеља“ (вен. traversa) М: траверса и травеса и исто у ВЛР; *фа̀њела/ва̀њела* „вунени мушки прслук, џемпер без рукава“ (тал. flanella, вен. fanela) М: „лака, памучна вунена тканина“; *фу̀шиањ/вџушиањ* „врста памучног платна“ (тал. fustango) М, ВЛР; *џера̀га* „непромочиви мантил за кишу“ (тал. cerata) М, ВЛР; *џџкуле* мн. „дубоке џипеле“ (тал. zoseolo) ВЛР; *џрѐвље* „џипеле“ (лат. serpida, гр. κρητύ) М, РЈА; *џџа* „плетена вунена хаљина без рукава која се носила испод сукње“ (тал. giubba) М: жупет и жумпет; *шу̀шиа* „копча на хаљини или блузи“ (вен. susta) М: шуштина, ВЛР: шуштина.

7. П. Скок у свом *Етимолоџијском рјечнику хрватскога или српскога језика* на други начин изводи етимологију ове речи. РЈА не даје порекло ове речи.

8. РСАНУ *ка̀мрик* упућује на *ка̀мбрик* за које етимологију даје од нем. Kambrіk и енгл. cambric, што не искључује могућност да је пивско *ка̀мрик* ипак дошло преко тал. sabri.

3) Извесну бројност показује и лексика везана за техничке предмете, оруђа и сл.: *ба̀ла* „товар сена“ (тал. balla) М, ВЛР; *би́га* „шраф, завртањ“ (вен. vida) М, ВЛР; *ка̀рџа* „слој малтера на зиду собе или куће“ (тал. carta) М: „хартија, папир“; *ко̀ла* „лепак“ (тал. colla, вен. cola) М, ВЛР; *ли́бер* „либела“ (тал. livello) М: ливел, ВЛР: гл. ливелати „поравнати“ (тал. livellare); *ли́мица* „турпија за оштрење металних сечива“ (тал. lima) М, ВЛР; *лумбрѐла* „кишобран“ (тал. l'ombrella) М, ВЛР; *па̀ла* „лопата“ (тал. pala) М, ВЛР; *пирџа* „дугачка танка мотка која се забада у земљу да држи врежу од бораније“ (тал. petica) М; *ца̀пџа* „алатка за подизање балвана“ (тал. zarra) М: цапица „мотичица“; *ци́варе* мн. „саонице на којима се вуче сено“ (вен. civiera ?), М: цивјера „носила на којима двојица нешто носе међу собом“, ВЛР: цивјера „дрвена носила за преношење песка, камена са четири ручке“.

4) Романског су порекла и различити термини везани за игре, претежно картама: *бришкџа* „карта одређене боје од које је исти играч добио даму и попа заједно, адут“ (тал. briscola) М, ВЛР и РСАНУ имају значење: „врста карташке игре“, *бришкџаџи* „бацати карту која је адут, бришкџа“, *ку̀ја* „боја у картама, херц“ (тал. coppa, ср. лат. cupra) М, *ку̀јаџ* „ас купа“, нема у речницима; *ли́ша* „карта која не носи поене“ (тал. lisciare) М: лишат „проћи, препустити у картању“; *па̀та* и *па̀та* у изр.: *па̀та(а) карџе* „исти број карата“ (тал. patta), ВЛР: пат; *пунџа* „поен у картама“ (тал. punto, вен. ponto) М, ВЛР; *у̀лима* „последњи добијени поени у картама“ (тал. ultimo) ВЛР: ултимо „задњи, последњи“; *фанџа* „жандар, пуб у картама“ (тал. fante) М, ВЛР; *франџа* и *франџо* „слободна игра без бришкџе“ (тал. franco) М, ВЛР; у игри *ци́кџа* термини су и бројеви: *уно*, *дџе*, *шре*, *кџа* и др. као и облици: *ци́кџе*, *шџе*.

5) Забележила сам и неке појмове везане за трговину: *кџара*, *ка̀рисџа*, *кџаџи*, *кџаџи* („четврт kg“), *на̀лоџ* („златник“), *па̀до*, *па̀до*, *рџо*, *скџаџи*, *сџаџи*, *сџаџаџи*, *шкарџи*, *шкарџаџи*, *шџаџи* које су шире познате не само у народном него и књижевном језику.

6) Малобројне су позајмљенице везане за школство и културу: *банџа* „школска клупа“ (тал. banco) М, ВЛР: „тезга, клупа“; *дѐкламаџи* „рецитовати, говорити стихове“ (тал. declamare) М; *дисџина* „дисциплина, строгост“ (тал. disciplina) М: дишипина и дисиплина; *ка̀рџа* „папир“ (тал. carta) М, ВЛР: карта фина; *ла̀пис* „оловка“ (тал. lapis) М, ВЛР и лапиш; *шџа* „мастило“ (лат. tinta) М, РЈА; *шкарџаџи* „ручно писати“ (тал. graffiare) ВЛР; *шкарџаџина* „ручно написана слова, текст“ (тал. scerabocchitura) ВЛР: шкарџаџина.

7) Забележила сам и неколике речи везане за подручје медицине: *асма* „астма, задуха“ (тал. asma) М; *манџаџи се* „губити свест“ (лат. martyare) ВЛР; *медџине* мн. „лекови“ (вен. medisina)

М, ВЛР; *сичија* „отров“ фиг. „секирљив човек“ (тал. *siccita*) М: „мука, тешкоћа“, ВЛР: „сушица, туберкулоза“; *осичијати* „насекирати се, нанервирати се“, нема у речницима; *реума* „костобоља“ М; *фрѹс/врѹс/рѹс* „мале богиње“ (тал. *flusso*) М, ВЛР; *цѣрош* „мелем од смоле који лечи од убоја“ (тал. *cerotto*) М, ВЛР: фластер; *цѣшѣб*, –а, –о „ћопав“ *цѣшѣши* „храмати, ћопати“ и *цѣшо* м „онај који рамље“ (вен. *zoto* и *zotar*) М, ВЛР.

8) Бројнију скупину чине и различити апстрактни појмови најчешће везани за духовне особине и осећања човека: *авѣзати се* „(до)сетити се“ (тал. *avvissare*) М, ВЛР; *антиијатишчан* „непријатан, несимпатичан“ (тал. *antipatico*) М; *бѣсѣати* „умети, бити вешт“ и *бѣсѣан*, –а, –о „вешт, способан“ (тал. *bastare*) М, ВЛР: басташан; *дѣњати* „удостојити се нечега“ (тал. *degnarsi*) М, ВЛР; *дурати* „издржавати, трпети“ (тал. *durare*) М, ВЛР; *замашѣраќати* „опчинити, заговорити“ (тал. *mistificare*) М, ВЛР; *издурати* в. дурати; *исѣрѣвати* в. прова, провати; *исѣрѣвати/изѣрѣвати* в. *ѣрѣца/ѣрѣца*; *исѣрѣвати* „истрљати, изрибати“ (вен. *fregar*, тал. *fregare*) ВЛР: фрегат; *изѣриќати се* „извежбати се у нечему, стећи вештину“ (тал. *birichino*) ВЛР; *ќаѣац* обично непром. „кадар, способан“ (тал. *carace*) М, ВЛР; *ќаѣиц* „инат“ (тал. *cariccio*) М, ВЛР; *ќѣшѣи* 1. „гомила, мноштво“ и 2. „брука, грдило“ (тал. *castigo*) М, ВЛР: „ђаво, наказа“ и изведенице: *ќѣшѣѣженије*, *ќѣшѣѣуља* и *ќѣшѣѣоња* (погрд.); *ќѣмѣн* „општинско земљиште“ (тал. *comune*) ВЛР: општина; *ќѣмѣна* „општина“ (нпр. Нема га у читавој к о м ѹ н и ѣаќѣ); *ќѣреѣа* „црна трака као знак жалости“ (тал. *cozzotto*) и *ќѣреѣан*, –тна, –тно М: корота и коротоват, ВЛР: корота; *мањќати* „цркнути, крепати“ (тал. *mancare*) М и ВЛР: „недостајати“; *насеќати се* в. сеќати; *наѣрѣвати/наѣрѣвати* в. *ѣрѣца/ѣрѣца*; *оѣреѣати* в. исѣреѓати; *идќати се* „мешати се у нешто што не треба“ (тал. *impacciarsi*) М, ВЛР; *илќати се* „мешати се у туђа посла“ (тал. *implicarsi*) М, ВЛР; *ипѣша* „журба, хитња“ (тал. *pressa*) М, ВЛР; прешан, –шна, –шно и *ипѣшиѣ*, –а, –о; *ипѣва* „проба“ (тал. *prova*) М, ВЛР; *ипѣвати* „пробати“ (тал. *provare*) М, ВЛР; *сеќати* „једва, с тешкоћом носити нешто тешко“⁹ (ст. тал. *seccare*) ВЛР: „избацити воду из барке“; *иѣќа* и *иѣќан* „глуп човек“ (тал. арх. *tukano*, данас *tacchino*, ћурка) ВЛР: туќан; *ћѣиѣиѣ* „зграбити, шчепати“ (вен. *ciapar*) М и ВЛР: ћапат; *уилќати се* в. плекати се; *ѣќати* „погрешити“ (тал. *fallare*) М, ВЛР; *ѣѣн*, –а, –о „леп“ (тал. *fino*) ВЛР; *ѣѣно* прил. „лепо“; *ѣрѣца/ѣрѣца* обично у изразу: на ѣрѣцу „на силу“ (тал. *forca*); *ѣрѣвати/ѣрѣвати* „терати, приморавати“ М; *шиќа* погрд. „особа којој се спрдају“ (тал. *sproco*) ВЛР: шпорак, шпорќуља, шпорќати; *шиќати се* в. шпрќа; *шиќѣна* „безобразна девојчица, девојќа“ (вен. *striga*) М, ВЛР: штрига „вештица, зла жена.“

9. П. Скок у *Речнику* даје податак да „и Pivi–Drobnjaku u *nasekati*, –am (objekt drva) znači „navaliti““, што сматра метафоричким значењем у односу на основно.

9) Број романских позајмица у пивском говору овим није исцрпљен. Исцрпности давања примера нисмо ни тежили.

10) Од овде наведених романизама код Вука срећемо пре свега оне који су данас познати шире у приморским крајевима. Вук напомиње најчешће да је реч карактеристична нпр. у Ц. Г., у приморју, у зап. крајевима и сл. У Рјечнику налазимо ове романизме: *ба̀ла, ба̀нда, ба̀наши се, ба̀сшаши, бе́сшица, беси́цаши, бѣца, вѣла, вѣо, вѣда* (у Пиви *вѣда*), *вѣлѹг, вѣра* (у Пиви *вѣра*), *дѹраши, дѹли, и́сирицаши, ка̀йара, ка̀йарцаши, ка̀рша, клак, клачина, клачиши, ко̀ной, ко̀роша, ко̀рошоваши, ку̀жина, ђриз, ја̀ла, је́г, је́рѹн, је́ша, је́шаница, је́шаши, је́шка, је́рѹши, ра̀ша, рѣба, сѐкаши* итд.

Међутим, Вук не бележи, на пример, ове речи: *а̀сма, авѣцаши, анѣшицашичан, а̀рица, ба̀ул, бѣкал, бришвѹлѹн, бришкала, бришкѹлаши, брдѹнѣн, бу̀ма, ва̀йѣр, вѣдаши* (у зн. „окретати, завртати шраф“), *вѣла̀н, вриѹле, ја̀лиѹш, је́ше, је́геле, дѣкламоваши, дѣњаши, дрѣшо, дѹило, љиле, закарѣшаши, заклѣши, зѣе, зѣра, издѹраши, избирицаши, исѣрѣваши, исфѣрцаши/извѣраши, исфрѣшаши, ја̀кеша, камрик, ка̀йац, ка̀сши, ка̀риц, ка̀риока, ка̀рша* (у зн. „слој реча на зиду“), *ка̀шеи, ка̀шѹн, ко̀ла, ко̀мѹн, ко̀шула, ко̀шеша, ко̀ше, крѣгенац, кѹи, ла̀миа, ла̀ис, ла̀штра, ла̀шка, лѐшо, лѝвер, лѝмица, медиѣне, нафѣрцаши, па̀шиша, па̀шина, пѐрсѹна, је́лаш, је́гела, је́наш, је́рѣш* итд.

11) Примећује се да највећи број међу наведеним речима чине именице, како конкретне тако и апстрактне. Следе, затим, по бројности, глаголи, посебно они изведени домаћим префиксима од основе романског порекла (нпр. *ка̀рша – закарѣшаши, оккарѣшаши; ко̀ла – ко̀лаши, зако̀лаши; ше́та – ше́таши, оше́таши, је́решѣташи; вѣда – вѣдаши, завѣдаши, огвѣдаши, развѣдаши; фѣрца/вѣрца – фѣрцаши, исфѣрцаши нафѣрцаши*). Знатно је мање придева, такође са домаћим суфиксима: *је́шан, ѿѣшѣв*. Мало је и прилога: *дрѣшо, фѣно, фрѣнко, дѹило*. Бројеве срећемо само у игри *ѿѣкѣ–шиѣ*.

12) На крају бисмо могли извести још један закључак. Сточарско-земљорадничко становништво пивског села преузимало је ону лексiku јужног приморја која му је недостајала на почецима економског, културног и друштвеног развика. Разумљиво је, зато, што су остали непреузети поморско-рибарски термини, урбана терминологија, банкарско-трговачка терминологија, која је посебно карактеристична за приморске (градске) крајеве, а за којом, наравно, континентално становништво заосталог планинског села није имало потребе. Оно је прихватало термине за одећу, обућу, покућство, посуђе, алатке и сл. – што је био знак његовог у то време скромног материјалног развоја и напретка.